

Verslag Workshop 2 Productnormering

Moderator Gert Vandermosten (VODO, BE)

Inleiders: Frieda de Koninck (Schone Kleren Campagne, BE) en Anne van Schaik (Milieudefensie, NL)

Verslag Kaat Segers (KULeuven, BE)

Opzet

De conferentie De Omslag wil een heroriëntering van onze economie richting duurzame ontwikkeling. Als onze economie binnen de ecologische en sociale grenzen wil blijven is productnormering een noodzakelijkheid. In de verklaring van Tilburg werd al verwezen naar de noodzaak om alomvattende productnormen te gaan ontwikkelen, met aandacht voor gezondheidsaspecten, maar waar ook de efficiëntie van gebruik van menselijke en natuurlijke hulpbronnen wordt gemaximaliseerd.

Productnormering wordt bekeken doorheen de totale levenscyclus van het product, dus doorheen het productie en verbruiksproces. Vaak is het de doelstelling om de mogelijke negatieve sociale en ecologische effecten van economische activiteit zo hoog mogelijk in de productie-consumptieketen aan te pakken.

Doel van de workshop is om het artikel over productnormering in de Verklaring van Tilburg te concretiseren onder de vorm van twee beleidsvoorstellen.

Inleiding

1. Frieda de Koninck (Schone Kleren Campagne, BE)

Zie powerpoint-presentatie

Frieda schetst het probleem om de bestaande ILO normen en mensenrechten kader te vertalen naar concrete maatregelen, hieraan wordt weinig politieke urgentie gegeven.

De bestaande arbeidswetgeving wordt weinig nageleefd of gecontroleerd, vaak is er geen afdoend juridisch kader aanwezig. Voor het niet naleven van ILO en mensenrechten is er geen sanctionering voorzien. De productietekens vertonen ook weinig transparantie.

Frieda geeft suggesties voor nieuwe regelgeving:

Ketenverantwoordelijkheid: moederbedrijven worden aansprakelijk gesteld voor naleving van arbeidsnormen van dochterbedrijven

Transparantie: bedrijven worden aangemoedigd om transparanter te zijn met betrekking tot hun toeleveringsketen. Publicatie van sociale jaarrapporten kan hierin aangemoedigd worden.

Standaardsetting minimum/leefbaar loon: adequate definitie van een leefbaar loon is vereist.

Verduidelijking door spreker:

Belangrijke rol is weggelegd voor internationale vakbonden zoals de European Trade Union Confederation.

Verschil tussen Fair trade: alternatief handelsconcept naast mainstream i.e. creatie van eigen markt(segment)

Schone Kleren Campagne werkt binnen de mainstream Nederlandse kledingsector

Internationale overeenkomsten en instellingen maken het juridisch moeilijk om vooruitgang te boeken op vlak van productnormering, maar het is toch vooral een kwestie van gebrek aan politieke wil.

2. Anne van Schaik (Milieudefensie, NL)

Zie powerpoint-presentatie

Op milieu vlak bestaan er al een enorme wetgeving, maar het naleven van deze wetgeving is belangrijk.

Voorstel voor verbetering:

Bindende regels voor bedrijven die internationaal ondernemen.

Transparantie: bedrijven tonen aan waar en onder welke omstandigheden een product gemaakt is (instrumenten: vraagrecht, jaarverslagen, website, ...)

Ketenverantwoordelijkheid zie boven;

Overheidsaankopen

Verduidelijking door spreker:

Er zijn twee manieren om aan te tonen dat een product verantwoord is geproduceerd:

Oorsprong van het product helemaal terugtraceren, of Gekocht van een bedrijf dat duurzaam produceert

Belang van onafhankelijke controle cf. FSC-hout.

Discussie

Discussie over de rol van labeling en certificering van producten versus productnormering.

Labeling en certificering leggen de keuze bij de consument, maar ook de verantwoordelijkheid. Van een consument kan niet verwacht worden dat hij/zij alle labels kent, zeker niet gezien de wildgroei van labels en het gebruik van labels door bedrijven als marketinginstrument (greenwashing). Productnormering legt de verantwoordelijkheid bij de producent.

Met labeling (alleen) loop je het risico van een “Max Havelaar-scenario”: Max Havelaar heeft in Nederland een naambekendheid van tachtig procent, maar een marktaandeel van slechts van vijf procent.

Er is behoefte aan productlabels en -normen die sociale en ecologische criteria integreren zodat de bewuste consument in de supermarkt niet hoeft te twijfelen tussen de bio- of de fair trade versie van een product.

Systeem van wisselwerking tussen labeling en normering implementeren: in eerste fase koplopers in duurzaamheid label geven en dit koppelen aan subsidies waardoor duurzaam product goedkoper wordt. In tweede fase wordt labelniveau de nieuwe norm. Op die manier

krijg je een “voortschrijdend gemiddelde” in de richting van meer duurzaamheid.

Club fair uit Nederland is een soort van Wikipedia waarop consumenten, bedrijven en experts zelf kunnen aangeven en opzoeken hoe duurzaam een bepaald product is. Oxfam Novib stuurt dit aan.

Er is behoefte aan gedragscodes voor bedrijven/labels/productnormen die vrede als beoordelingscriterium hebben vb. geen bloeddiamanten en Israëlische producten meer.

Niet alleen de sociale en ecologische aspecten van het productieproces verdienen aandacht maar ook de invloed van de gebruikte materialen op de gezondheid. Bv. bij de ontwikkeling van nanotechnologische toepassingen (kleding, cosmetica) wordt het voorzorgsprincipe niet gehanteerd.

Duurzaam inkopen door de overheid

Er is nood aan duidelijke streefcijfers en deadlines op Europees niveau.

Duurzaamheidscriteria die overheid hanteert bij duurzaam inkopen moeten breed bekend worden gemaakt.

Nieuwe manieren zoeken om bedrijven te prikkelen om duurzaam te gaan produceren.

Belang van onafhankelijke en degelijke controle en monitoring van labels. Overheid moet bedrijven stimuleren zich aan te sluiten bij organisaties die hiervoor kunnen instaan.

Ketenverantwoordelijkheid en –beheer.

Bedrijven verplichten hun productieketen transparant te maken. Instrumenten zijn onder andere toeleveringsbedrijven verplicht bekend maken, sociale jaarverslagen verplichten, vraagrecht van overheid en NGOs.

Handelsakkoorden actief gebruiken als instrument om onduurzame producten te bannen, ecofairtrade organisation.

Beleidsvoorstellen

1) Duurzaam inkopen / Duurzame overheidsopdrachten moet ook op EU vlak, sterk naar voor worden geschoven. Er moeten duidelijke streefcijfers, sterke promotie en sensibilisering van bedrijven en aankopers, voor duurzame overheidsaankopen uitgewerkt worden. Deze overheidsaankopen moeten zowel de sociale als ecologische impact van het product over zijn hele levenscyclus bekijken. Als de overheid het goede voorbeeld geeft, zullen de bedrijven en de markt volgen en kunnen nieuwe duurzame normen voor producten ontstaan.

2) Transparantie en Ketenverantwoordelijkheid afdwingen

Bedrijven worden aangespoord om transparanter te zijn in hun toeleveringsketen: de toeleveranciers kunnen bekend gemaakt worden via bijvoorbeeld websites.

Bedrijven moeten ketenverantwoordelijkheid durven opnemen.

Duurzaamheidsrapportering voor bedrijven moet aangespoord worden, het GRI is hierbij een goed voorbeeld.

Coherentie in het labelwoud is nodig. Tegen 2015 moet de EU coherentie op label-vlak nastreven